

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 492/2015-52

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. mája 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Marianny Mochnáčovej a Petra Brňáka, prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED], obaja bytom [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Ivanom Syrovým, PhD., Kadnárova 83, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 171/96 v období po rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 47/09-28 z 24. februára 2009 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní

vedenom pod sp. zn. 5 C 171/96 v období po rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 47/09-28 z 24. februára 2009 porušené boli.

2. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume každému po 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je im Okresný súd Dunajská Streda povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 375,89 € (slovom tristosedemdesiatpäť eur a osemdesiatdeväť centov), ktorú je Okresný súd Dunajská Streda povinný vyplatiť na účet ich právneho zástupcu JUDr. Ivana Syrového, PhD., Kadnárova 83, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 492/2015-25 z 18. novembra 2015 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], obaja bytom [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 171/96 v období po rozhodnutí ústavného súdu č. k. III. ÚS 47/09-28 z 24. februára 2009.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 5 C 171/96 sa sťažovatelia v procesnom postavení žalobcov od 28. septembra 1996 domáhajú voči žalovanej pôvodne vypratania nehnuteľností vo vlastníctve sťažovateľov po vypovedaní jej nájmu a zákazu užívania týchto nehnuteľností a v dôsledku úpravy žalobného petitu sa domáhajú od žalovanej zaplata im dlžného nájomného. Podľa sťažovateľov okresný súd koná v ich veci neefektívne a so zbytočnými prieťahmi, v dôsledku čoho sa predlžuje stav ich právnej neistoty a oddaľuje sa právoplatné skončenie sporu, pričom podľa sťažovateľov „... *dĺžka predmetného konania je neúnosná, nakoľko trvá už od 28.09.1996, t. j. vyše 18 rokov*“.

3. Sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uviedli:

„Plynutím času sa oslabuje naplnenie cieľa, ktorý chceli sťažovatelia pri podaní návrhu vo veci samej dosiahnuť ako aj schopnosť detailne bez určitých pochybností o daných skutočnostiach vypovedať v prípade doplnenia dokazovania svedeckými výpoveďami a podobne. Neopodstatneným predlžovaním doby trvania konania sa rovnako oslabuje účelnosť konania a sťažovateľom je odopierané právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a právo na prejednanie ich veci v primeranej lehote zaručené Ústavou a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. ...

Sťažovatelia sa domnievajú, že doba vyše 18 rokov, ktorá uplynula od podania návrhu, je neprimerane dlhá aj vzhľadom na charakter a nie príliš veľkú náročnosť tohto konania. Zároveň štát nebol schopný poskytnúť primeranú ochranu vlastníckemu právu sťažovateľov, nakoľko v časti o vypratanie nehnuteľnosti bolo konanie zastavené iba preto, že odporcovia, hoci po neodôvodnene dlhom čase, vypratali nehnuteľnosť. Sťažovatelia vidia nemajetkovú ujmu v ich pretrvávajúcom pocite právnej neistoty sprevádzajúcom porušovanie základného práva na konanie súdu bez zbytočných prieťahov.“

4. Vzhľadom na uvedené sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa I. [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]... a sťažovateľky II. [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]... na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote

zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C/171/96 porušené bolo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Okresnému súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C/171/96 konať bez zbytočných prieťahov.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi I. [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]... primerané finančné zadosťučinenie v sume 10.000,- € (slovom desaťtisíc eur) a sťažovateľke II. [REDAKOVANÉ]... primerané finančné zadosťučinenie v sume 10.000,- € (slovom desaťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Dunajská Streda povinný vyplatiť sťažovateľom do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi I. [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]... a sťažovateľke II. [REDAKOVANÉ]... úhradu trov právneho zastúpenia v sume 649,73 € (slovom šesťstoštyridsaťdeväť eur a sedemdesiattri centov), ktoré je Okresný súd Dunajská Streda povinný vyplatiť na účet Advokátskej kancelárie Ivan Syrový, s. r. o... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

5. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: za okresný súd jeho predsedníčka listom sp. zn. Spr 892/2015 zo 4. januára 2016 a k vhodnosti ústneho prejednanía veci právny zástupca sťažovateľov listom z 11. decembra 2015.

5.1 Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení okrem iného tiež uviedla:

„Pokiaľ sa týka samotnej právnej i skutkovej stránky veci, predmetom konania je zaplatenie nájomného, resp. vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie nehnuteľnosti a to za pomerne dlhé časové obdobie. V rámci konania je potrebné skúmať existenciu či neexistenciu platnej zmluvy o nájme, otázku užívania nehnuteľností tým-ktorým odporcom, za to-ktoré obdobie. Nutné je zistiť výšku nájomného, prípadne, iného plnenia, či úhrady.

Z tohto dôvodu je nutné považovať vec sa zložitú. V konaní boli podané rôzne návrhy na čiastočné zastavenie konania, zmeny návrhu, návrh na pribratie ďalších účastníkov na strane odporcov. O každom takomto procesnom návrhu muselo a musí byť rozhodnuté skôr, ako by súd pokračoval v konaní. Je to dôležité z toho pohľadu, že je potrebné

v priebehu celého konania mať ujasnený a konkrétny predmet konania, okruh účastníkov nielen na strane navrhovateľov, ale aj na strane odporcov.

Jednotlivé úkony zo strany súdu boli za obdobie od februára 2009 doteraz vykonávané plynulé a bez zbytočných prieťahov. Neboli žiadne také dlhšie obdobia, v ktorých by súd nekonal s výnimkou objektívnych dôvodov (čerpanie riadnej dovolenky, práceneschopnosť a pod.).

Z týchto dôvodov tak považujem sťažnosť sťažovateľov na nedôvodnú.

Zároveň týmto vyslovujem svoj súhlas s tým, aby... ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti, pretože od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.“

5.2 Právny zástupca sťažovateľov vo svojom vyjadrení k vhodnosti ústneho pojednávania uviedol:

„... súhlasíme s upustením od ústneho pojednávania...“

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

7. Zo sťažnosti, z vyjadrení účastníkov konania a obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil, v období po rozhodnutí ústavného súdu

č. k. III. ÚS 47/09-28 z 24. februára 2009 takýto priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 5 C 171/96:

- 14. apríl 2009 – sťažovatelia namietali zaujatosť zákonnej sudkyne okresného súdu,
- 30. apríl 2009 – zákonná sudkyňa sa vyjadrila k námietke zaujatosti,
- 21. máj 2009 – spis bol predložený Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) na konanie o námietke zaujatosti,
- 18. jún 2009 – spis bol vrátený okresnému súdu ako nedôvodne predložený, pretože námietka zaujatosti bola odôvodnená výhradne okolnosťami týkajúcimi sa procesného postupu zákonnej sudkyne v danej veci, na ktorú podľa Občianskeho súdneho poriadku sa nemá prihliadať a vec sa nadriadenému súdu nepredkladá,
- 1. júl 2009 – okresný súd vyzval žalovanú, aby sa vyjadrila k žalobe,
- 13. júl 2009 – okresný súd nariadil pojednávanie na 7. september 2009,
- 7. september 2009 – konalo sa pojednávanie, na ktorom boli prítomní iba sťažovatelia, pretože žalovanej predvolanie nebolo doručené, pričom po oznámení, že sporné nehnuteľnosti, vypratania ktorých sa sťažovatelia domáhajú, obsadil manžel žalovanej, ktorá sa mala odsťahovať na neznáme miesto, bolo pojednávanie odročené na neurčito pre účely preverenia adresy bydliska žalovanej a zistenia, kde sa nachádza jej manžel; pričom v zmysle záverov z pojednávania okresný súd ešte v ten deň realizoval predmetné výzvy,
- 18. september 2009 – dotknutá obec, v ktorej sa sporné nehnuteľnosti nachádzajú, oznámila, kde by sa mala žalovaná s manželom zdržiavať,
- 28. september 2009 – okresný súd vyzval dotknutú obec, aby oznámila mená a adresy príbuzných žalovanej, ktorí by jej mohli byť ustanovení za kolízneho opatrovníka v konaní, a súčasne okresný súd zisťoval miesto bydliska žalovanej,
- 12. október 2009 – okresnému súdu boli oznámené mená príbuzných žalovanej,
- 15. október 2009 – okresnému súdu bola oznámená aktuálna adresa žalovanej,
- 4. november 2009 – okresný súd nariadil pojednávanie na 30. november 2009,
- 30. november 2009 – konalo sa pojednávanie, na ktorom žalovaná uviedla, že je ochotná zaplatiť sťažovateľom nájomné za obdobie roku 1997, pretože od tej doby v spornom dome už nebýva, pričom pojednávanie bolo odročené na neurčito na účely vyčíslenia si tohto nájomného sťažovateľmi,

- 10. december 2009 – sťažovatelia sa domáhali rozšírenia okruhu žalovaných aj o príbuzných žalovanej (jej manžela a deti) a súčasne vyčíslili nimi požadované nájomné,

- 14. január 2010 – okresný súd uznesením č. k. 5 C 171/96-182 (na tomto uznesení je dátum vydania 21. máj 2002, pozn.) rozhodol o zastavení konania v časti žaloby o vypratanie nehnuteľností a súčasne uznesením č. k. 5 C 171/96-184 rozhodol o pripustení pristúpenia ďalších žalovaných do konania; súčasne okresný súd dopytoval sťažovateľov, aby oznámili, či ich ešte zastupuje právny zástupca, s tým, že ak nie, aby predložili odvolanie jemu udeleného splnomocnenia,

- 11. február 2010 – sťažovateľ oznámil, že okresným súdom označený právny zástupca ho naďalej zastupuje, a sťažovateľka oznámila, že označený právny zástupca ju v konaní ani nikdy nezastupoval a že ju zastupuje iba sťažovateľ (jej manžel),

- 1. marec 2010 – okresný súd nariadil pojednávanie na 16. marec 2010 a súčasne žiadal políciu o doručenie predvolania na pojednávanie žalovaným,

- 11. marec 2010 – okresným súdom predvolaný svedok ospravedlnil svoju neprítomnosť na pojednávaní s tým, že ako majiteľ realitnej kancelárie podal písomne svedectvo vo veci obvyklého nájomného za prenájom obdobných nehnuteľností, ako boli aj sporné nehnuteľnosti,

- 16. marec 2010 – dvaja žalovaní (dcéra pôvodnej žalovanej a dcérin manžel) ospravedlnili svoju neprítomnosť na pojednávaní; súčasne sťažovatelia v dôsledku pripustenia ďalších žalovaných do konania upravili žalobný petit a sťažovateľ tiež oznámil, že právny zástupca ho už nezastupuje; tiež sa konalo pojednávanie, na ktorom boli vypočutí sťažovateľ a žalovaná v 1. rade, pričom pojednávanie bolo na účely predvolania a vypočutia aj ostatných žalovaných odročené na 29. apríl 2010, pričom okresný súd ešte v tento deň vydal uznesenie, ktorým nariadil predvedenie žalovaného (manžela žalovanej v 1. rade) na toto nariadené pojednávanie,

- 29. apríl 2010 – konalo sa pojednávanie, na ktorom boli v prítomnosti sťažovateľov vypočutí žalovaná v 1. rade a tiež jej dcéra (žalovaná v 2. rade) a dcérin manžel (žalovaný v 3. rade), pojednávanie bolo na účely opätovného predvolania manžela žalovanej v 1. rade (žalovaného vo 4. rade), ktorý na pojednávaní nebol prítomný, odročené na 1. jún 2010,

- 1. jún 2010 – konalo sa pojednávanie za prítomnosti všetkých účastníkov konania, na ktorom okresný súd pripustil zmenu žalobného petitu tak, že sťažovatelia sa ako

žalobcovia domáhali od žalovaných v 1. – vo 4. rade vydania bezdôvodného obohatenia spočívajúceho v nezaplatenom nájomnom za obdobie rokov 1994/1998, pričom po námietke právnej zástupkyne žalovaného vo 4. rade o premlčení tohto nároku okresný súd vyhlásil vo veci rozsudok, ktorým žalobu sťažovateľov v celom rozsahu zamietol,

- 30. jún 2010 – okresný súd uznesením uložil sťažovateľom zaplatiť súdny poplatok za rozšírenie žalobného návrhu,

- 30. júl 2010 – sťažovatelia podali odvolanie proti rozsudku aj proti uzneseniu o uložení im povinnosti zaplatiť súdny poplatok,

- 9. august 2010 – okresný súd uznesením uložil sťažovateľom zaplatiť súdny poplatok za odvolania a ich odvolania zaslal žalovaným na vyjadrenie,

- 25. august 2010 – právna zástupkyňa žalovaného vo 4. rade sa vyjadrila k odvolaniam sťažovateľov,

- 3. september 2010 – sťažovatelia zaplatili súdny poplatok za odvolania,

- 14. september 2010 okresný súd žiadal políciu o súčinnosť pri doručení zásielky s odvolaniami sťažovateľov žalovaným v 1. a vo 4. rade,

- 8. október 2010 – okresnému súdu polícia oznámila výsledok doručovania,

- 3. december 2010 – spis bol predložený krajskému súdu, ktorý veci prideliť sp. zn. 9 Co 347/2010 a sp. zn. 9 Co 348/2010,

- 11. november 2011 – krajský súd vrátil spis späť okresnému súdu ako predčasne predložený, pretože v spise nebolo písomné vyhotovenie ani vykázané doručenie uznesenia vyhláseného na pojednávaní 1. júna 2010 o čiastočnom zastavení konania v rozsahu, v ktorom sťažovatelia v otázke náhrady škody zobrali návrh späť,

- 6. február 2012 – zákonná sudkyňa okresného súdu oznámila dôvody svojej predpojatosti,

- 9. február 2012 – spis bol na konanie o námietke zaujatosti postúpený krajskému súdu,

- 20. marec 2012 – krajský súd vrátil spis bez vybavenia námietky zaujatosti späť okresnému súdu s poučením pre jeho predsedníčku, podľa ktorého z jej predloženia nie je zrejmé, či sa s dôvodmi predpojatosti zákonnej sudkyne stotožňuje alebo nie, ktorý záver je nevyhnutný pre zvolenie správneho ďalšieho procesného postupu, pretože vec sa predkladá

nadriadenému súdu iba v prípade, že predseda súdu sa nestotožňuje s danosťou dôvodov predpojatosti na strane sudcu,

- 28. máj 2012 – predsedníčka okresného súdu opätovne predložila vec krajskému súdu na konanie o námietke predpojatosti, s ktorou sa nestotožnila,

- 6. jún 2012 – krajský súd uznesením sp. zn. 10 NcC 12/2012 rozhodol, že zákonná sudkyňa okresného súdu nie je vylúčená z prejednávania predmetnej veci,

- 9. júl 2012 – spis bol vrátený okresnému súdu,

- 24. august 2012 – okresný súd vypracoval písomné uznesenie o zastavení konania, ktoré vyhlásil ešte na pojednávaní 1. júna 2010, a doručoval ho účastníkom konania,

- 25. september 2012 – sťažovatelia podali odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania,

- 4. október 2012 – okresný súd zaslal odvolanie sťažovateľov na vyjadrenie žalovaným,

- 12. november 2012 – okresný súd zasielal opätovne odvolanie sťažovateľov na vyjadrenie žalovanej v 1. rade (zásielka bola vrátená ako nedoručená 11. decembra 2012),

- 18. január 2013 – spis bol predložený krajskému súdu,

- 28. marec 2013 – krajský súd uznesením sp. zn. 9 Co 26/2013 zrušil rozsudok okresného súdu z 1. júna 2010 z dôvodu procesných chýb (neoboznamovanie účastníkov konania na pojednávaniach s výsledkami dokazovania), ako aj z dôvodu nedostatočného zistenia skutkového stavu a z dôvodu „... nesprávneho právneho posúdenia v časti premlčania...“ a vec mu vrátil na ďalšie konanie; súčasne uznesením sp. zn. 9 Co 27/2013 zmenil uznesenie okresného súdu z 30. júna 2010 o vyrubení súdneho poplatku sťažovateľom za rozšírenie žaloby, a to tak, že tento poplatok znížil; a napokon uznesením sp. zn. 9 Co 28/2013 krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu z 1. júna 2010 o čiastočnom zastavení konania,

- 6. máj 2013 – spis bol vrátený okresnému súdu,

- 11. jún 2013 – okresný súd nariadil pojednávanie na 4. júl 2013,

- 26. jún 2013 – sťažovatelia predložili listinné dôkazy,

- 27. jún 2013 – právna zástupkyňa žalovanej v 1. rade žiadala z dôvodu svojej práceneschopnosti o odročenie nariadeného pojednávania,

- 2. júl 2013 – okresný súd oznámil účastníkom konania odročenie pojednávania nariadeného na 4. júl 2013 s tým, že nový termín im bude oznámený,

- 4. júl 2013 – okresný súd pojednávanie v neprítomnosti účastníkov konania odročil na 10. september 2013; súčasne sťažovatelia žiadali o priznanie im oslobodenia od platenia súdnych poplatkov,

- 18. júl 2013 – okresný súd vo veci pojednával, hoci nemal na tento deň nariadený termín pojednávania, pojednávanie bolo bez ďalšieho odročené na 17. október 2013,

- 10. september 2013 – žalovaní v 2. a 3. rade (dcéra žalobkyne v 1. rade a jej manžel) žiadali odročiť pojednávanie nariadené na 10. september 2013 „... z pracovných dôvodov...“,

- 17. október 2013 – konalo sa pojednávanie v neprítomnosti sťažovateľov, ktorí mali doručenie predvolania vykázané, preto im okresný súd uložil poriadkovú pokutu, vo veci vypočul prítomných žalovaných a pojednávanie bez uvedenia účelu odročil na 7. november 2013,

- 7. november 2013 – konalo sa pojednávanie, ktoré bolo po vypočutí účastníkov konania odročené na 23. január 2014 s tým, že sťažovatelia predložia listinné dôkazy,

- 2. december 2013 – právny zástupca sťažovateľa žiadal od okresného súdu doručenie mu uznesení z 21. mája 2002 a zo 14. januára 2010, ktoré mu ako vtedajšiemu právnomu zástupcovi sťažovateľa neboli doručené, a teda v rozpore s vyznačenou doložkou právoplatnosti ani nemohli nadobudnúť právoplatnosť,

- 5. december 2013 – okresný súd doručoval uznesenia, na ktoré bol upozornený 2. decembra 2013,

- 16. december 2013 – sťažovatelia predložili listinné dôkazy,

- 19. december 2013 – sťažovatelia podali odvolanie proti uzneseniu z 21. mája 2002, ktoré bolo dodatočne doručené ich vtedajšiemu právnomu zástupcovi,

- 23. január 2014 – konalo sa pojednávanie, na ktorom boli prítomní iba sťažovatelia (právna zástupkyňa žalovaného vo 4. rade sa mala ospravedlniť iba telefonicky z dôvodu choroby) a ktoré bolo bez ďalšieho odročené na neurčito na účely predloženia spisu krajskému súdu,

- 17. február 2014 – okresný súd zaslal odvolanie sťažovateľov z 19. decembra 2013 na vyjadrenie žalovaným,

- 15. máj 2014 – spis bol predložený krajskému súdu,
- 16. jún 2014 – krajský súd uznesením sp. zn. 11 Co 278/2014 potvrdil uznesenie okresného súdu z 21. mája 2002,
- 24. jún 2014 – spis bol vrátený okresnému súdu,
- 29. júl 2014 – okresný súd nariadil pojednávanie na 30. september 2014,
- 29. september 2014 – okresný súd oznámil účastníkom konania, že konanie nariadené na 30. september 2014 sa nebude konať z dôvodu vypracovania znaleckého posudku, „... *ktorý bude vypracovaný v obdobnej veci 7 C 57/2002...*“ s tým, že nový termín im bude oznámený,
- 30. september 2014 – pojednávanie bolo iba v prítomnosti právnej zástupkyne žalovaného vo 4. rade odročené na neurčito,
- 29. október 2014 – okresný súd vyzval sťažovateľov, aby sa vyjadrili k znaleckému posudku, ktorý bol vypracovaný v inej veci a v rámci ktorého sa znalec vyjadril k sume nájomného za prenájom sporných nehnuteľností vo vlastníctve sťažovateľov za obdobie rokov 1998 – 2014; súčasne okresný súd nariadil pojednávanie na 9. december 2014,
- 9. december 2014 – konalo sa pojednávanie, ktoré bolo po vypočutí účastníkov konania odročené na 27. január 2015 s tým, že účastníci konania mali do 20. januára 2015 okresnému súdu oznámiť, či neuzavreli mimosúdnu dohodu,
- 27. január 2015 – konalo sa pojednávanie iba v prítomnosti sťažovateľov (žalovaná vo 4. rade ospravedlnila svoju neprítomnosť „z dôvodu zlého počasia“, žalovaná v 2. rade z pracovných dôvodov a v zápisnici je uvedené, že sa ospravedlnila aj právna zástupkyňa žalovaného vo 4. rade, avšak v spise nie je záznam o žiadnom ospravedlnení, pozn.), ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania na určenie „... *všeobecného nájmu...*“ v dome sťažovateľov, ktoré znalcom z odboru stavebníctva a odhadu hodnoty nehnuteľností okresný súd uznesením v tento deň aj nariadil,
- 27. február 2015 – sťažovatelia zobrali späť svoju žalobu voči žalovaným v 2. – vo 4. rade a žiadali proti nim konanie zastaviť,
- 26. marec 2015 – okresný súd zaslal čiastočné späťvzatie sťažovateľov na vyjadrenie žalovaným,
- 8. apríl 2015 – žalovaná v 1. rade sa vyjadrila k späťvzatiu,

- 31. marec 2015 – ustanovená znalkyňa dala okresnému súdu na vedomie termín miestnej ohliadky nehnuteľnosti sťažovateľov na 13. apríl 2015 s cieľom vypracovania znaleckého posudku,

- 16. apríl 2015 – žalovaný vo 4. rade vyjadril súhlas so späťvzatím žaloby voči nemu,

- 5. jún 2015 – okresný súd opätovne doručoval výzvu na vyjadrenie sa k späťvzatiu tým žalovaným, ktorí sa dosiaľ nevyjadrili,

- 25. jún 2015 – žalovaní v 2. a 3. rade vyjadrili súhlas so späťvzatím žaloby voči nim,

- 14. júl 2015 – okresnému súdu bol predložený znalecký posudok,

- 23. júl 2015 – okresný súd uznesením zastavil konanie voči žalovaným v 2. – vo 4. rade a súčasne zaslal znalecký posudok na vyjadrenie sťažovateľom a žalovanej v 1. rade,

- 9. október 2015 – okresný súd uznesením rozhodol o znalečnom,

- 29. október 2015 – okresný súd vydal opravné uznesenie k uzneseniu o znalečnom,

- 9. december 2015 – okresný súd nariadil pojednávanie na 14. január 2016,

- 14. január 2016 – konalo sa pojednávanie, ktoré bolo po prejednaní veci odročené na 16. február 2016,

- 16. február 2016 – konalo sa pojednávanie, na ktorom okresný súd vyhlásil rozsudok o zamietnutí žaloby,

- 14. marec 2016 – okresný súd vydal opravné uznesenie k uzneseniu o znalečnom,

- 8. a 15. apríl 2016 – sťažovatelia podali odvolanie proti rozsudku.

III.

8. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

10. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

11. V súvislosti s prvým kritériom „zložitosť veci“ ústavný súd posudzované konanie, ktorého predmetom je v súčasnej dobe úhrada dlžného nájomného (pred zmenou žalobného petitu bolo predmetom konania vypratanie prenajatej nehnuteľnosti, pozn.), nepovažuje za právne ani skutkovo zložité. Metodika postupu súdov v týchto veciach je jasná a podporená stabilizovanou judikatúrou. V tejto súvislosti neobstojí ani obranná argumentácia okresného súdu, ktorý toto konanie považuje za zložité z dôvodu, že o úhrade dlžného nájomného je potrebné rozhodnúť „... za pomerne dlhé časové obdobie. V rámci konania je potrebné skúmať existenciu či neexistenciu platnej zmluvy o nájme, otázku užívania nehnuteľností tým, ktorým odporcom, za to-ktoré obdobie.“, a to z dôvodu, že je síce pravdou, že sťažovatelia sa domáhajú zaplatenia dlžného nájomného za obdobie od roku 1994, avšak je potrebné mať na zreteli, že konanie začalo už v roku 1996 (t. j. v čase podania žaloby to boli iba nie celé dva roky od roku 1994, pozn.) a tiež z dôvodu, že toto obdobie sa v súčasnej dobe javí ako „dlhé“ je aj dôsledkom pomalého postupu okresného súdu, ktorý vo veci koná už 20 rokov. Okrem toho posúdenie platnosti nájomnej zmluvy bolo predmetom iného konania vedeného okresným súdom, a nie posudzovaného konania, a napokon nie je potrebné posudzovať ani užívanie prenajatých nehnuteľností jednotlivými nájomcami, pretože v súčasnej dobe je už konanie voči žalovaným v 2. – vo 4. rade zastavené (pozri uznesenie z 23. júla 2015, pozn.), takže na žalovanej strane je už iba jedna žalovaná, pričom touto otázkou, t. j. rozsahom užívania

prenajatých nehnuteľností jednotlivými žalovanými, sa okresný súd počas celého 20 rokov trvajúceho konania vôbec nezaoberal, tak ako to vyplýva zo súdneho spisu. Zložitosti veci nenasvedčuje ani charakter okresným súdom vykonaných procesných úkonov v danej veci.

12. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľov ako účastníkov posudzovaného konania, z prehľadu procesných úkonov ústavný súd zistil, že v konaní boli aktívni, v primeraných lehotách reagovali na výzvy okresného súdu a svojím správaním neprispeli k predĺženiu doterajšej doby konania.

13. Napokon ústavný súd s prihliadnutím na § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, sa zaoberal aj postupom okresného súdu.

13.1 Z hľadiska prieskumov v konaní ústavný súd konštatuje, že z prehľadu procesných úkonov okresného súdu síce na prvý pohľad nevyplývajú žiadne markantné obdobia nečinnosti okresného súdu, ktoré by bolo možné pripočítať na jeho ťarchu, avšak ústavný súd v jeho postupe zistil opakovanú neefektívnu a nesústredenú činnosť, kvôli ktorej sa konanie tiež neúmerne predĺžilo. Okresný súd postupoval neefektívne napríklad v období od 14. apríla 2009 do 18. júna 2009, keď bol spis nedôvodne postúpený okresným súdom krajskému súdu na konanie o námietke zaujatosti sťažovateľov smerujúcej proti zákonnej sudkyňi, pretože táto námietka obsahovala výhradne okolnosti týkajúce sa procesného postupu zákonnej sudkyne v danej veci. Uvedené okolnosti teda nezakladajú námietku zaujatosti a nie je potrebné vec predkladať nadriadenému súdu. Opätovne okresný súd predčasne predložil spis krajskému súdu aj 3. decembra 2010 na konanie o odvolaní proti rozsudku z 1. júna 2010, a to aj napriek tomu, že okresný súd opomenul písomne vyhotoviť a doručiť účastníkom konania uznesenie vyhlásené na pojednávaní 1. júna 2010 o čiastočnom zastavení konania, takže z tohto dôvodu sa spis celkom nedôvodne od 3. decembra 2010 do 11. novembra 2011 (viac ako 10 mesiacov) nachádzal na krajskom súde. Na uvedené obdobie bezprostredne nadväzovalo ďalšie obdobie neefektívnej činnosti okresného súdu, v dôsledku ktorého sa konanie predĺžilo o ďalšie viac

ako 3 mesiace, a to od 6. februára 2012, keď zákonná sudkyňa oznámila predsedníčke okresného súdu dôvody svojej predpojatosti, do 28. mája 2012, keď predsedníčka okresného súdu predložila spis nadriadenému súdu potom, ako jej už raz bol spis nadriadeným súdom v tomto období 20. marca 2012 vrátený späť opäť ako predčasne predložený, pretože z predloženia spisu nebolo zrejmé, či sa predsedníčka okresného súdu s dôvodmi predpojatosti zákonnej sudkyne stotožňuje alebo nie.

13.2 Okresný súd tiež napríklad uznesenie o čiastočnom zastavení konania vyhlásené na pojednávaní konanom 1. júna 2010 písomne vyhotovil a doručoval ho účastníkom konania až 24. augusta 2012, t. j. po viac ako 2 rokoch a 2 mesiacoch od jeho vyhlásenia. Napokon krajský súd 28. marca 2013 zrušil okresným súdom vo veci vyhlásený rozsudok z 1. júna 2010 práve aj z dôvodu procesných chýb, ktorými bolo poznačené konanie, ktoré jeho vyhláseniu predchádzalo, ako aj z dôvodu predčasného rozhodnutia kvôli nedostatočnému zisteniu skutkového stavu.

13.3 O nesústredenej činnosti okresného súdu svedčí aj skutočnosť, že uznesenia z 21. mája 2002 a zo 14. januára 2010 okresný súd doručoval právnomu zástupcovi sťažovateľa až 5. decembra 2013 po tom, ako samotný právny zástupca 2. decembra 2013 urgoval ich nedoručenie, čoho dôsledkom napokon bolo, že po doručení týchto uznesení sťažovatelia 19. decembra 2013 podali odvolanie proti uzneseniu, ktoré bolo vydané ešte 21. mája 2002.

13.4 V súvislosti s posudzovaním postupu a charakteru procesných úkonov okresného súdu ústavný súd v závere konštatuje, že okresný súd aj napriek jeho očakávanej a vzhľadom na to, že ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 47/09-28 z 24. februára 2009 už aj v minulosti prikázal okresnému súdu konať vo veci sp. zn. 5 C 171/96 bez zbytočných prietahov, aj priam žiaducej aktivite vystupoval v konaní zväčša iba ako štatista návrhov účastníkov konania. V uvedených súvislostiach ústavný súd podotýka, že posúdenie, či v danej veci došlo alebo nedošlo k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, nezávisí striktne formalisticky len od množstva nariadených a vykonaných

procesných úkonov, ale aj od ich charakteru a efektívnosti v interakcii meritom prejednávanej veci.

14. Vzhľadom na uvedené zistenia ústavný súd dospel k záveru, že v období po rozhodnutí ústavného súdu č. k. III. ÚS 47/09-28 z 24. februára 2009 postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 171/96 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

IV.

15. Vzhľadom na zistenie ústavného súdu, že vo veci vedenej pod sp. zn. 5 C 171/96 okresný súd 16. februára 2016 už vyhlásil vo veci rozsudok, čím vykonal všetky jemu vo veci dovolené úkony na odstránenie stavu právnej neistoty sťažovateľov, ústavný súd už nepovažoval za nevyhnutné a potrebné podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázať okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov.

16. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

17. Sťažovatelia sa domáhali priznania im primeraného finančného zadosťučinenia v sume po 10 000 €.

17.1 Vzhľadom na okolnosti danej veci a najmä vzhľadom na to, že v danej veci už ústavný súd aj v minulosti prikázal konať okresnému súdu v danej veci bez zbytočných prietáhov, ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitostí v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je pre sťažovateľov dostatočným zadosťučinením, preto uznal za odôvodnené priznať im aj finančné zadosťučinenie v sume každému po 1 500 €, tak ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia.

17.2 Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil (v danom prípade okresný súd), je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľom do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

18. Ústavný súd priznal s'ťažovateľom (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu ich právneho zastúpenia advokátom. Pri výpočte trov právneho zastúpenia s'ťažovateľov ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny (§ 11 ods. 3 vyhlášky) za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2015 je 139,83 € a po jej znížení pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb (§ 13 ods. 2 vyhlášky) je 69,92 € a hodnota režijného paušálu je 8,39 €. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016 je 143 € a po jej znížení pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb (§ 13 ods. 2 vyhlášky) je 71,50 € a hodnota režijného paušálu je 8,58 €.

18.1 S poukazom na výsledok konania vznikol s'ťažovateľom nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2015 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie s'ťažnosti ústavnému súdu) v celkovej sume 375,89 € vrátane režijného paušálu a vrátane 20 % DPH (právny zástupca s'ťažovateľov predložil osvedčenie platcu DPH, pozn.), tak ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia, pričom ústavný súd s'ťažovateľom nepriznal nárok na úhradu trov za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2015 (vyjadrenie z 11. decembra 2015), pretože okrem vyjadrenia k vhodnosti ústneho pojednávania neprinieslo žiadne podstatné skutočnosti k meritu veci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. mája 2016